

10 aktiviteter om affald, genbrug og en smule fjernvarme for førskolebørn

Vi skal passe godt på naturen - store som små. Det betyder bl.a. at vi skal betragte affald som ressourcer og genbruge det bedst muligt. Jo før vi lærer det, jo lettere er det at gøre genbrug til en livslang vane.

Med udgangspunkt i læreplanerne for natur og naturfænomener¹ har DIN Forsyning udarbejdet denne lektionsplan indeholdende en række varierede temaer inden for affald og genbrug. Lektionsplanen er tænkt som et redskab for de pædagoger i Varde Kommune, der ønsker at udbyde et forløb om affald og genbrug for førskolebørnene. Enkelte lektioner kræver forberedelse og indkøb af materialer, men generelt er lektionerne lige til at gå til. Ønsker man en anden rækkefølge på lektionerne, står det hver enkelt pædagog frit for at bytte rundt.

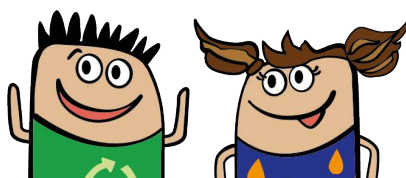
Spørgsmål og kommentarer til materialet må meget gerne sendes til:
skole@dinforsyning.dk

I kan også blive meget klogere på affald og genbrug, ved at læse mere inde på affald.dk.

Aktivitet 1: Introduktion til forløbet om affald og genbrug ***Affald og genbrug – oplæg til aktivitetshæftet***

I Varde Kommune har hver husstand snart tre affaldsspande – én til rest- og madaffald og to til genbrug, en med grønt låg og en med blå låg. I genbrugsspanden med blå låg, skal der være pap og papir og i spanden med grønt låg, skal der i det store rum afleveres plast og mad- og drikkekartoner, mens der i det lille rum skal afleveres glas og metal. Restaffald er affald der ikke kan genbrugs og køres til forbrænding, hvilket børnene lærer mere om i aktivitet 7. Derudover findes der i Varde Kommune miljø- og supermiljøstationer samt fem genbrugspladser. Enkelte familier har måske også en kompostbeholder, som de selv har anskaffet.

¹ Se <http://dcum.dk/dagtilbud/artikler-og-debat/natur-og-naturfaenomener-udvikler-boern>

I kan læse mere om de nye skraldespande i Varde kommune og eksempler på sortering inde på MereSortering.dk.

- *Tal med børnene om begreberne affald og genbrug – hvad er det, og hvor går grænsen mellem de to?*
- *Hvad er en genbrugsplads? Og har nogen af børnene besøgt én for nylig?*

Efter snakken bør børnene være udrustet til at arbejde med emnet i det medsendte aktivitetshæfte.

Redskaber: Aktivitetshæfte og tusch eller lignende til hvert barn.

Gert Genbrug

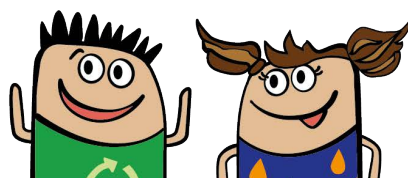
Introducér børnene for Gert Genbrug og notesbogen, der på skift følger børnene med hjem. Ordningen har til formål at skabe sammenhæng mellem børnenes viden fra læringsforløbet og affaldsvanerne i hjemmet.

Lav på forhånd en plan for, hvilken rækkefølge børnene skal have Gert Genbrug med hjem, og forklar børnene, at når dukken er med hjemme på besøg, skal den holde øje med hvad familien smider i skraldespanden og til genbrug. I de efterfølgende lektioner er det en god idé at lade de børn der har haft Gert Genbrug med hjemme fortælle om dens besøg, evt. suppleret med højtlesning af forældrenes noter fra besøget.

De medsendte foldere til forældrene bør også lægges i de deltagende børns rum efter denne lektion, dels så forældrene bliver klar over at deres børn er gået i gang med affaldsforløbet, og dels så de har mulighed for at kunne svare på de spørgsmål, der måtte opstå hos deres børn undervejs i forløbet.

Gert Genbrug og notesbog sendes herefter på skift med børnene hjem en overnatning.

Aktivitet 2: Rappe-skraldebogen

Med i kassen er Rappe-skraldebogen, en bog skrevet af Lotte Salling, med fokus på dialogisk læsning. Man følger pigen Freja, der møder anden Rappe-Skralde, som har et par sandheder at sige om affald i naturen og hvorfor man skal sortere sit affald. Der er rim og remser og bogen lægger op til samtaler med børnene og slutteligt er der også eksempler bagerst i bogen på, hvordan man kan arbejde med affald/genbrug med børnene i jeres aldersgruppe.

Bogen bruger også de fælles 2021 retningslinjer for affaldssortering og børnene bliver også introduceret for de forskellige piktogrammer hertil.

Man kan udvælge nogle af remserne og have som ugens fokus. Børnene synes ofte at de er sjovt skrevet, samtidigt med, at de er fagligt relevante.

*Må jeg lige være fri
For dit skralde-svineri
Hvis du ikke passer på
Vil jeg nappe i din tå.*

Der er meget tekst i bogen og det anbefales at dele den op i mindre bidder. Fx kunne I læse 2-4 sider i bogen, mens børnene spiser madpakker.

Aktivitet 3: Affaldsindsamling

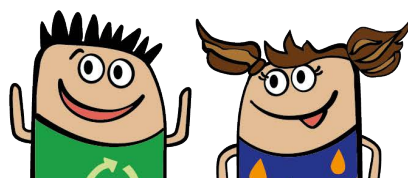
Gå en tur i lokalområdet og indsaml det affald, som I finder. Husk poser og evt. handsker til børnene. Tag en snak om hvorfor affaldet mon er endt i naturen.

Sortér det affald, som I har fundet (affald vs. genbrug), og sørg for at affaldet kommer i den rigtige beholder.

Tag en snak med børnene om hvor længe affaldet mon havde ligget i naturen, hvis ikke I havde indsamlet det, og hvorfor det ikke er godt for naturen at lade affaldet ligge. Læs mere her: <https://www.holddanmarkrent.dk/viden-om/nedbrydningstider/>

Husk også at snakke om, hvem Gert Genbrug har besøgt siden sidst.

Har I ikke allerede en genbrugsbeholder i institutionen, kan I overveje om det ikke er nu I skal have genbrugsbeholderen anskaffet. I kan bestille beholderen ved at ringe til DIN Forsynings kundecenter på 74 74 74 74.

Aktivitet 4 og 5: Natur og affald - opstart og opfølgning på nedbrydningsforsøg

Naturen er generelt rigtig effektiv til at nedbryde affald – men overordnet er det kun det organiske affald, som naturen har godt af. Faktisk er rigtig meget af det affald vi smider i skraldespanden organisk, og det kunne vi i stedet kompostere og lave til ny jord.

Lav derfor et nedbrydningsforsøg med børnene. Brug lidt tid på at tale om hvad der er godt og skidt for naturen. Hvad mon forsvinder hurtigt, og hvad tager længere tid?

Sæt herefter forsøget i gang. Hav nogle forskellige materialer klar, f.eks. æbleskrog, bananskræl, grøntsager og til en eventuel kontrast – dåser, glasflasker og plastik.

I kan udforme forsøget på forskellige måder:

- Grav huller i jorden, og markér hullerne med små skilte, så I kan holde styr på forsøgene (husk at tømme hullerne efter endt forsøgsperiode).
- Fyld en kasse, et gammelt akvarium eller lignende med jord og orme. Husk at holde det fugtigt.
- Byg en egentlig kompostbeholder.
- Måske har I allerede en kompostbeholder i institutionen? I så fald kan I gå direkte til kompostforsøgene.

Grav materialerne ned i samarbejde med børnene, og drag paralleller til at smide tingene i naturen. Forsvinder flasken mon hurtigt?

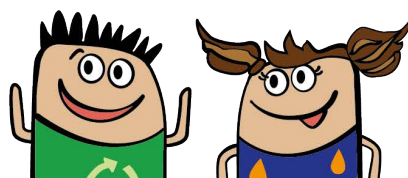
Opfølgning - fx 1 uge senere

Start med en dialog med børnene. Hvad tror I der er sket med tingene siden vi gravede dem ned? Er de mon forsvundet? Lad børnene grave tingene op. Hvad er der sket? Hvorfor nedbrydes nogle ting lettere end andre?

Faktisk tager det helt op til 500 år for naturen at nedbryde en dåse og op til 1.000.000 år at nedbryde en flaske.

Snak med børnene om kompostjorden – efter et år i komposten bliver det organiske affald til ny næringsrig jord. Hvordan kan det lade sig gøre?

Lad gerne forsøget køre videre, så I kan tilse materialerne i løbet af de kommende uger.

Aktivitet 6: Vendespil og Sorteringsspillet

Vendespillet og Sorteringsspillet har god synergi med hinanden og kan spilles efter hinanden eller der kan være flere grupper i gang samtidigt, som spiller begge spil. Principperne er også de samme med, at der skal vendes brikker og huskes.

Vendespillet består af 40 brikker (20 par) og kan spilles som et normalt vendespil. Men det kan også deles op i 2 mindre, hvor det ikke gælder om at matche 2 ens, men at matche affald og tilhørende piktogram (affaldssymbol) sammen. Fx skal bananskrællen og madaffald-piktogrammet vendes sammen.

Sorteringsspillet kan spilles af 4 børn. Formålet med spillet er, at få fundet sine 5 stykker affald og lagt dem i sin skraldespand.

Hver deltager har en skraldespand, og midt på bordet ligger 20 affaldsbrikker med bagsiden op. Deltagerne skal efter tur vende en brik, og se, om det er affald der hører til deres spand. Hvis det er, så må de tage brikken og lægge i deres affaldsspand. Og turen går videre. Hvis det ikke er deres brik, vendes brikken med bagsiden opad igen og turen går videre.

Den første der får fundet sine 5 stykker affald har vundet og kan kalde sig skraldekongen.

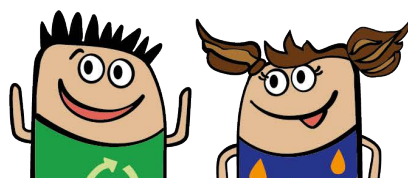

Husk også at snakke med børnene om Gert Genbrugs besøg siden sidst, og se gerne til jeres kompostforsøg.

Aktivitet 7: En snak om affaldsforbrænding og fjernvarme

Ca. 37 % af affaldet i Varde Kommune ender i dag på forbrændingsanlægget Energnist i Esbjerg, der er et såkaldt kraftvarmeværk. Det betyder at værket producerer fjernvarme og elektricitet takket være affaldsforbrændingen. Men hvad er fjernvarme, og hvordan ender affaldet i vores radiatorer?

Gennem højtlesning af bogen om Mulle Muldvarp og Regnar Regnorm har børnene mulighed for at lære mere om fjernvarme gennem sjove illustrationer og en fin fortælling målrettet aldersgruppen.

Husk også at snakke om hvem Gert Genbrug har besøgt siden sidst.

Og hvordan går det med komposten?

Aktivitet 8: Besøg de lokale genbrugsfaciliteter

Hvis I bor tæt på en genbrugsplads eller har en miljø- eller supermiljøstation liggende i nærheden, er det en oplagt aktivitet at besøge denne.

Ønsker I en guidet rundtur på en af vores genbrugspladser, er I velkomne til at kontakte DIN Forsyning herom. Læs nærmere på <https://dinforsyning.dk/da-dk/affald/om-vores-affald>.

Aktivitet 9: Hvordan kan vi selv lave noget sjovt ud af genbrug?

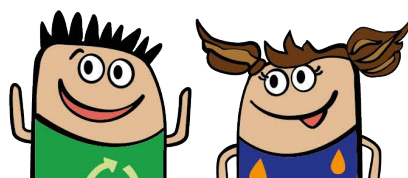
Inden for genbrugets verden er der en stigende tendens til at tale om "upcycling", dvs. at man laver affaldet om til noget mere værdifuldt end det er som skrald.

Igen kan det være et u håndgribeligt begreb for børnene, men en rigtig god måde at gå til emnet er ved at lave skraldekunst. I denne lektion opfordres I derfor til at kreere en masse sjov skraldekunst! Kun fantasien sætter grænser, og man kan hente masser af inspiration på nettet, bl.a. kan man søge på Shanes Verden. Temaet for tingene kan være abstrakt eller I kan vælge et tema, fx at alle skal bygge dyr eller monstre af skraldet. De bliver meget hurtigt levende med et par øjne på.

Det kunne være rigtig sjovt for børnene, hvis I efter forløbet inviterer børnenes forældre til en lille fernisering af skraldekunsten. Ved denne lejlighed kan I med fordel overrække børnene deres medaljer.

Husk også at snakke om hvem Gert Genbrug har besøgt siden sidst.

Aktivitet 10: Afrundende snak og repetition – hvad har vi lært?

Den afsluttende lektion har til formål at lade børnene repetere hvad de har lært af forløbet. Det kan gøres ved at se på aktivitetshæftet fra begyndelsen, læse op fra Gert Genbrugs besøg hjemme ved børnene, snakke om affaldsindsamlingen, se på kompostforsøget, tage bøgerne frem og gense dem, snakke om de ture I har været på eller de besøg I har foretaget, og endelig se på skraldekunsten.

I kan også med fordel flette evalueringen af forløbet ind i denne lektion, f.eks. ved at lave små interviews med børnene om deres oplevelser. Har de fået en bedre forståelse for affald og genbrug? Hvordan har forældrene oplevet at børnene har arbejdet med affald og genbrug?

Afslutningsvis må I meget gerne dele jeres oplevelser, aktiviteter eller produkter med Skoletjenesten, DIN Forsyning. Alt I sender til Skoletjenesten vil naturligvis blive behandlet med fortrolighed, dvs. at intet vil blive videreformidlet, lagt på internettet eller lignende uden jeres klare samtykke. Som en del af Skoletjenestens interne evaluering af projektet kunne det være værdifuldt at opleve hvordan I har arbejdet med emnet.

Og HUSK, at sende jeres evaluering ind til os på skole@dinforsyning.dk

God arbejdslyst!

Med venlig hilsen
Jeppe
DIN Skoletjeneste

